

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 428/2015-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. septembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Júliusom Bučekom, Námestie slobody 12, Humenné, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 92/2011 z 18. apríla 2012 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 116/2013 z 30. septembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. januára 2015 doručená sťažnosť (doplnená podaním doručeným 16. januára 2015) [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), pre namietané porušenie ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co/92/2011 z 18. apríla 2012 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo/116/2013 z 30. septembra 2014.

Sťažovatelia ako žalobcovia v 1. a 2. rade sa žalobou podanou 6. apríla 2001 (upresnenou podaním z 23. februára 2007) na Okresnom súde Humenné (ďalej len „okresný súd“) domáhali určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich nebohom predkovi, resp. určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a určenia neplatnosti dohody o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Okresný súd rozsudkom č. k. 11 C/462/2001-363 z 2. júna 2011 určil, že sporné nehnuteľnosti v rozsahu vymedzených podielov patria do dedičstva po nebohom predkovi sťažovateľov, a tiež určil, že dohoda o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva zo 17. apríla 1998, ktorej právne účinky nastali 7. mája 1998, je neplatná. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

O odvolaní žalovaných proti rozsudku súdu prvého stupňa a tiež aj odvolaní sťažovateľov proti výroku o trovách konania rozhodoval krajský súd, ktorý rozsudkom sp. zn. 3 Co/92/2011 z 18. apríla 2012 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, že dohoda o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva je neplatná, zmenil rozsudok vo vzťahu k sťažovateľom tak, že žalobu proti žalovanému v 2. rade zamietol pre nedostatok pasívnej legitímácie, a zmenil aj rozsudok, ktorým okresný súd určil, že sporné podiely nehnuteľností patria do dedičstva po ich nebohom predkovi, tak, že žalobu v tejto časti zamietol, keď konštatoval, že účastníkmi konania neboli aj ostatní dedičia, ktorí tvoria nerozlučné spoločenstvo z zmysle § 91 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len

„OSP“). Krajský súd zrušil rozsudok v časti, ktorá sa vzťahovala na žalobné nároky žalobkyne v 3. rade (nie je účastníčkou konania o tejto sťažnosti) a vrátil vec súdu prvého stupňa na nové prerokovanie a rozhodnutie. Doplnčacím rozsudkom sp. zn. 3 Co 92/2011 z 23. júla 2012 krajský súd doplnil rozsudok o výrok o povinnosti žalobcov nahradiť trovy konania žalovanému v 2. rade a o výrok o nepriznaní náhrady trov konania vo vzťahu žalobcov v 1. a 2. rade k žalovanej v 1. rade.

Sťažovatelia napadli rozsudok krajského súdu v spojení s doplnčacím rozsudkom dovolaním, okrem výroku v časti, v ktorej krajský súd potvrdil neplatnosť dohody o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 3 Cdo 116/2013 z 30. septembra 2014 dovolanie sťažovateľov smerujúce proti výroku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok okresného súdu tak, že žaloba vo vzťahu k žalovanému v 2. rade sa zamietla, a proti výroku o trovách konania odmietol a vo zvyšnej časti dovolanie zamietol.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uvádzajú:

«Počas zdlhavo trvajúceho súdneho konania sme sa stretli nielen s neprimeranou lehotou prejednávania našej veci, kde okresný súd prejednával našu vec 12 rokov, počas konania došlo k výmene až troch sudcov, pričom o nestrannosti a nezávislosti týchto sudcov by bolo možné polemizovať. Jednotlivé pojednávania boli neustále odročované, návrhy na predvolanie ďalších svedkov nám boli neustále zamietané, neboli sme vypočutí, pojednávania trvali len 15 minút a mnoho ďalších iných skutočností, no nakoniec po dlhých rokoch bol rozsudok vyneseneý a to v znení, že všetky pozemky patria do dedičstva po nebohom [REDAKOVANÉ]. No na základe odvolania žalovaných sme vďaka „nezávislosti a nestrannosti“ súdov, konkrétne Krajského súdu Prešov znovu prišli o naše vlastnícke právo.

Na základe rozsudku Krajského súdu (Príloha 2), sp. zn. 3Co/92/2011, zo dňa 18.04.2012, kde ako predsedníčka senátu rozhodovala JUDr. Eva Šofranková, ktorá na prvé pojednávanie predvolala len nášho advokáta, na druhom pojednávaní už mala pripravený rozsudok, bez toho aby nás vypočula. Krajský súd rozhodol tak, že mení

rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu žalobcov v 1. a 5. rade vo vzťahu k žalovanému v 2. rade zamietá. Mení rozsudok vo výrokoch o určenie, že spoluvlastnícky podiel patrí do dedičstva po nebohom [REDACTED] tak, že žalobu žalobcov v 1. a 2. rade zamietá. Pýtam sa, aký je potom nezávislý a nestranný súd, v ktorom žalobca nemôže vypovedať?

Ďalej poukazujeme na skutočnosť, že Krajský súd sa pri rozhodovaní opieral len o výpovede žalovaných a ich svedkov, a vôbec nebral do úvahy výpovede žalobcov, a svedkov, ktorí svedčili v ich prospech.

Ak sa v rozsudku spomínajú svedkovia [REDACTED], rod. [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] (príbuzné žalovanej) a [REDACTED], sú to len svedkovia, ktorí vypovedali na strane žalovanej. Svedok [REDACTED] pri svojej výpovedi však nič nepotvrdil, iba to, že s [REDACTED] [REDACTED] boli susedia na jednom pozemku. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že krajský súd sa v rozsudku opieral iba o výpovede svedkov, z ktorých ani jeden nepotvrdil, že by bola niekedy [REDACTED] na uvedených pozemkoch, no na druhej strane však svedok [REDACTED] [REDACTED] uviedol, že na uvedenej parcele č. [REDACTED], ktorú vlastní syn [REDACTED], videl pracovať iba [REDACTED] s bratom [REDACTED]. Je dôležité poukázať aj na skutočnosť, že všetci títo svedkovia sú v príbuzenskom vzťahu k žalovanej v 1. rade a teda ich výpovede strácajú istú mieru dôveryhodnosti. My sme nemali ani jediného svedka v príbuzenskom vzťahu, okrem našej mamy [REDACTED], ktorá na týchto pozemkoch pracovala. S uvedenými pozemkami celý život samostatne hospodárili naši rodičia, neskôr naša mama [REDACTED] - [REDACTED] „šla s uvedenými pozemkami do poľnohospodárskeho družstva“ a taktiež je dokázateľné, že na roľu [REDACTED], v živote nevstúpila [REDACTED], a nikdy z nej neužívala žiadne plody, nikdy ju ani neobrábala.

Nanajvýš účelovou je argumentácia „teóriou o nerozdielnych spoločníkoch“ z dôvodu, že v spore absentovala matka žalobcov [REDACTED], ako tiež možná dedička po nebohom [REDACTED]. Túto argumentáciu použil vo svojom odôvodnení aj Najvyšší súd SR, ktorý sa vo svojom odôvodnení stotožňuje s právnym názorom krajského súdu, ktorý z tohto dôvodu zmenil rozsudok Okresného súdu Humenné, sp. zn. 11C/462/2001 vo výroku o určenie, že spoluvlastnícky podiel patrí do dedičstva po nebohom [REDACTED] a to tak, že žalobu žalobcov v 1. a 2. rade zamietol. S týmto odôvodnením odvolacieho a dovolacieho súdu sa nemôžeme stotožniť, nakoľko predmetom

žaloby nebolo určenie, že spoluvlastnícky podiel patrí dedičom [REDAKOVANÉ], t. j. len žalobcom v 1. a 2. rade, ale že je predmetom dedičstva po poručiteľovi [REDAKOVANÉ], a teda v prípade, že by súd v tejto časti žalobe žalobcov vyhovel prejednanie dedičstva bude následne predmetom dedičského konania, kde účastníčkou bude aj jeho manželka [REDAKOVANÉ]. Máme za to, že ochrana oprávneného dediča je totiž dostatočným spôsobom garantovaná ust. § 485 Občianskeho zákonníka, a to dokonca aj po prejednaní dedičstva, zatiaľ čo ust. § 91 ods. 2 O.s.p. je aplikovateľné len na bezprostredných reálnych účastníkov toho - ktorého sporu, ale v žiadnom prípade nie všeobecne, t.j. hypoteticky možných.

Máme za to, že rozhodnutím Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 11C 462/01 470 a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/116/2013 došlo k porušeniu našich základných práv a slobôd a to konkrétne čl. 46 Právo na súdnu a inú právnu ochranu a v Dohovore o ochrane ľudských práv a slobôd čl.1 hovorí „nikoho nemožno zbaviť jeho majetku“ a taktiež: čl. 6 „každý má právo, aby jeho vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v primeranej lehote.“ Taktiež prejednávacia vec na Okresnom súde nebola v primeranej lehote boli tam prieťahy a taktiež nezákonným uznesením, sp. zn. 3C/12/2009 boli porušené naše práva. Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností žiadame podľa § 56 Zákona o ústavnom súde, aby ústavný súd napadnuté právoplatné rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.»

Sťažovatelia na základe uvedených skutočností navrhujú aby ústavný súd uznesením prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a „po vykonaní dokazovania“ vyniesol tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR rozsudkom Najvyššieho súdu č. k. 3Cdo/116/2013 zo dňa 30. septembra 2014 a rozsudkom Krajského súdu Prešov, č. k. 3Co/92/2011, zo dňa 18.04.2012 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu č. k. 3Cdo/116/2013 zo dňa 30. septembra 2014 a rozsudok Krajského súdu Prešov, č. k. 3Co/92/2011, zo dňa 18.04.2012 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu Prešov vracia na ďalšie konanie.

4. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľom trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Sťažovatelia tvrdia, že napadnutými rozsudkami krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené ich základné práva označené v petite ich sťažnosti zaručené ústavou a dohovorom.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. Vo vzťahu k rozsudku krajského súdu sťažovatelia vyjadrujú svoju nespokojnosť najmä z dôvodu, že krajský súd ich nevypočul a opieral sa len o výpovede žalovaných a ich svedkov, ktorí boli väčšinou v príbuzenskom pomere k nim. Argumentáciu o nerozdielnom spoločenstve považujú za účelovú a spochybňujú nezávislosť a nestrannosť odvolacieho súdu.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľov rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 3 Co 92/2011 z 18. apríla 2012 v spojení s doplnčacím rozsudkom z 23. júla 2012, ústavný súd uvádza, že jeho preskúmaniu bráni princíp subsidiarity

zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

V prípade sťažovateľmi napadnutého rozhodnutia krajského súdu bol súdom, ktorý preskúmaval jeho rozsudok, najvyšší súd na základe opravného prostriedku sťažovateľov. Sťažovatelia teda využili na ochranu svojich označených práv zákonom poskytnutý opravný prostriedok. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti rozhodnutiu krajského súdu odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Z obsahu sťažnosti nie je celkom zrejmá argumentácia sťažovateľov, v čom podľa nich tkvie porušenie ich základných práv rozsudkom najvyššieho súdu. Vyplýva z nej predovšetkým celková nespokojnosť sťažovateľov s rozhodnutím, ktoré bolo v ich neprospech, najmä v dôsledku hodnotenia dôkazov a opierania sa len o výpovede žalovaných a ich svedkov a tiež v dôsledku „účelovej“ argumentácie teóriou nerozlučných spoločníkov a posúdenia otázky možnosti niektorých nerozlučných spoločníkov samostatne sa domáhať určenia vecí patriacich do dedičstva.

Najvyšší súd v relevantných častiach odôvodnenia svojho rozsudku sp. zn. 3 Cdo 116/2013 z 30. septembra 2014 uviedol:

«Dovolací súd sa stotožňuje s tým, že niektoré procesné úkony žalobcov vrátane dovolania, ktoré v konaní robili prostredníctvom [REDAKOVANÉ], ich niekdajšieho advokáta, boli v značnej miere nejasné, nezrozumiteľné a aj protirečivé. Z obsahu dovolania je ale napriek tomu možné vyvodiť, že dovolatelia v dovolaní uplatnili dovolací

dôvod v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. namietajúc, že napadnuté zmeňujúce výroky rozsudku odvolacieho súdu, ktorými bola ich žaloba zamietnutá (prípadne aj zrušujúci výrok), spočívajú na nesprávnom právnom posúdení, a to jednak v otázkach dobromyseľnosti držby a možnosti niektorých nerozlučných spoločníkov domáhať sa samostatne určenia vecí patriacich do dedičstva, jednak v otázke pasívnej legitímácie žalovaného 2/. Poukázali tiež na to, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil viaceré dôkazy, a preto dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, v dôsledku čoho vec nesprávne právne posúdil...

1.2. Dovolatelia procesné vady konania v zmysle § 237 O. s. p. výslovne netvrdili. Vzhľadom na to, že napadnuté rozhodnutie označili za „tendenčné“ a voči nim „zaujaté“, pristúpil dovolací súd k posúdeniu, či v konaní nedošlo k procesnej vade uvedenej v zmysle § 237 písm. g/ O. s. p. Mal pri tom na zreteli, že „neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného, rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O. s. p., posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti“ (R 59/97).

Podľa § 14 ods. 1 O. s. p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Nezaujatosť sudcu je kategória, ktorá vyjadruje vnútorný psychický vzťah sudcu k prejednávanej veci. V širšom zmysle zahŕňa vzťah sudcu k predmetu konania, jeho účastníkom alebo ich zástupcom. Nie je však rozhodujúce, ako sa nezaujatosť sudcu iba subjektívne javí účastníkovi konania; určujúcim je, či reálne existujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým, vzťahom k veci skutočne disponuje. Žalobcovia v konaní namietali zaujatosť JUDr. Jozefa Engela, sudcu súdu prvého stupňa; k jeho vylúčeniu z prejednávania a rozhodovania danej veci ale nedošlo. Z podstaty argumentácie žalobcov vyplýva, že jeho zaujatosť vyvodzovali iba z procesného postupu tohto sudcu v konaní. Dôvodom na vylúčenie sudcu ale nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach (§ 14 ods. 3 O. s. p.). Ak sa

námietka zaujatosti týka len takýchto okolností, súd na námietku zaujatosti vôbec neprihliada a v takom prípade sa vec nadriadenému súdu ani nepredkladá.

So zreteľom na uvedené nie je ničím podložená argumentácia obsiahnuté v dovolaní, podľa ktorej v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. g/ O. s. p...

2.3. Dovolanie žalobcov smeruje aj proti výroku 3. rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo prvostupňové rozhodnutie zmenené (tak po formálnej, ako aj obsahovej stránke) vo výroku o určenie, že spoluvlastnícky podiel patrí do dedičstva po poručiťelovi [REDAKOVANÉ], ktorý zomrel [REDAKOVANÉ]. Dovolanie proti tomuto výroku je procesné prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O. s. p.

Žalobcovia v tejto časti dovolania namietli, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretova] alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Na odôvodnenie predmetného výroku odvolací súd uviedol, že i keď sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiťela (§ 460 Občianskeho zákonníka), do vyporiadania dedičstva právoplatným uznesením súdu nie je isté, ako budú ich práva a povinnosti k dedičstvu upravené, preto v konaniach, v ktorých sa rieši sporná otázka, či tá - ktorá vec patrí do dedičstva, musia byť účastníkmi konania všetci tí, ktorí prichádzajú do úvahy ako dedičia poručiťela. V súvislosti s tým poukázal na to, že ako dedičia po poručiťelovi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ktorý zomrel [REDAKOVANÉ], prichádzajú do úvahy nielen jeho dve deti - žalobcovia 1/ a 2/, ale tiež jeho manželka [REDAKOVANÉ], ktorá však nebola účastníčkou tohto občianskeho súdneho konania. Túto skutočnosť označil odvolací súd za dôvod, so zreteľom na ktorý treba žalobu bez ďalšieho zamietnuť.

Pokiaľ dôjde k sporu o tom, či určitá vec patrí alebo nepatrí do dedičstva po niektorom poručiťelovi, súdnou praxou akceptovaným procesným prostriedkom odstránenia tejto spornosti je žaloba o určenie, že sporná vec (právo) patrí do dedičstva po poručiťelovi. O takejto žalobe rozhodne súd v sporovom konaní, účastníkmi ktorého (buď

ako žalobcovia alebo žalovaní) musia byť všetci tí, ktorí prichádzajú do úvahy ako dedičia (pozri tiež R 49/82 alebo R 65/2003). Obdobný právny názor zaujal už najvyšší súd aj v rozhodnutiach vydaných v iných konaniach, vid' napríklad sp. zn. 3 Cdo 178/2006, 1 Cdo 183/2009, 4 Cdo 120/2009, 3 Cdo 222/2010).

Ak sa teda daného konania nezúčastnila [REDAKOVANÉ], manželka poručiteľa [REDAKOVANÉ], nemohlo byť žalobe vyhovievané vzhľadom na nedostatok vecnej legitímácie vyplývajúcej z hmotného práva (§ 91 ods. 2 O. s. p.). Správny je preto záver odvolacieho súdu o potrebe zmeniť napadnutý rozsudok a zamietnuť žalobu, v časti týkajúcej sa určenia, že spoluvlastnícky podiel patrí do dedičstva po [REDAKOVANÉ].

So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru o neopodstatnenosti námietky žalobcov, že predmetný výrok rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Pokiaľ žalobcovia aj voči predmetnému výroku rozsudku odvolacieho súdu namietali, že odvolací súd rozhodol bez zistenia rozhodujúcich skutkových okolností, resp. že nemal dostatok skutkových podkladov pre rozhodnutie a niektoré dôkazy nesprávne vyhodnotil, dovolací súd uvádza, že tieto ich námietky nemali žiadnu väzbu na ten zásadný dôvod, so zreteľom na ktorý bolo nevyhnutné žalobu v danej časti zamietnuť.»

V rámci predbežného prerokovania veci ústavný súd po preskúmaní sťažnosti a k nej pripojených príloh konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu a jeho interpretáciu a aplikáciu príslušných zákonných ustanovení vo veci nie je možné považovať za odporujúce čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri uplatňovaní právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02). V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré treba považovať napadnuté rozhodnutie krajského súdu v okolnostiach danej veci za ústavne konformné. Najvyšší súd dostatočne a relevantným spôsobom odpovedal aj

na námietky sťažovateľov vrátane námietky nezávislosti a nestrannosti súdov rozhodujúcich vo veci, nedostatočného skutkového zistenia a tiež „účelového“ posúdenia otázky nerozlučného spoločenstva.

Ústavný súd v súvislosti s otázkou nerozlučného spoločenstva nemá dôvod na odmietnutie právneho názoru najvyššieho súdu. Pokiaľ sa vyskytuje rozpor o tom, čo patrí do dedičstva, je procesným nástrojom prípustným na riešenie tejto okolnosti výlučne žaloba o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, pričom o tejto žalobe rozhoduje súd v sporovom konaní, ktorého účastníkmi sú všetci dedičia, a to či už na strane žalobcov alebo žalovaných. Pre takéto sporové konanie treba všetkých účastníkov konania o dedičstve považovať za nerozlučných spoločníkov podľa § 91 ods. 2 OSP.

Najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď interpretoval a aplikoval príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci (najmä § 91 ods. 2 OSP) a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné, t. j. najvyšší súd interpretoval a aplikoval príslušné hmotnoprávne aj procesné právne normy spôsobom, ktorý zodpovedá ich účelu. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom v okolnostiach daného prípadu by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetná interpretácia týchto právnych predpisov najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje.

V súvislosti s námietkou nedostatočne zisteného skutkového stavu, resp. nevykonania sťažovateľmi navrhnutými dôkazmi, a návrhom, aby ústavný súd rozhodol po „vykonaní dokazovania“, ústavný súd uvádza, že nie je tzv. skutkovým súdom a že podľa svojej konštantnej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred

skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ústavy (I. ÚS 13/01).

V súvislosti so sťažovateľmi prejavenu nespokojnosťou s namietaným rozhodnutím najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05). Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a sťažovateľmi označenými právami, odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Z obsahu sťažnosti vyplýva aj nespokojnosť sťažovateľov s neprímerane dlhou dobou konania vo veci a porušenia ich vlastníckych práv. Vo vzťahu k dĺžke konania ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou poskytuje ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci ešte trvalo. Za stavu, keď napadnuté konania bolo už právoplatne ukončené, ústavný súd už o danej otázke rozhodnúť nemôže, keďže už by nemohol naplniť definovaný účel základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Napokon, sťažovatelia porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ako ani svojho vlastníckeho práva k sporným

nehnutelnostiam neuvádzali v petite svojej sťažnosti. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na zásadu viazanosti petitom návrhu na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), v dôsledku ktorej prerokúva predložené sťažnosti len v rozsahu namietaného porušenia tých práv, ktorých vyslovenia sa sťažovatelia domáhajú v návrhu na rozhodnutie a len vo vzťahu k petite označenému konaniu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2015